

Cuvânt-înainte

Dreptul procesual civil este expresia dreptului civil în acțiune. Fondat pe această premisă, Dicționarul de procedură civilă constituie o continuare a Dicționarului de drept civil reeditat în anul 2007. Ni se pare firesc și necesar să fie așa, de vreme ce materiile tratate în aceste dicționare au atâtea puncte de interferență, sunt atât de strâns legate între ele încât o riguroasă delimitare a domeniilor lor este extrem de dificilă, dacă nu chiar imposibilă.

Dar instituțiile dreptului civil își extind ramificațiile în întreg perimetrul dreptului privat (cum ar fi: dreptul familiei, dreptul muncii, dreptul comercial internațional etc.), determinând o extindere corespunzătoare și a instituțiilor dreptului procesual civil în acel perimetru. Unele dintre conceptele juridice proprii dreptului civil (de exemplu, bunurile, interdicția, tutela etc.) devin astfel comune mai multor segmente ale dreptului privat, prin note și trăsături particulare reflectând specificul acelor segmente. Fiind create pentru a exprima elemente ale conținuturilor comune mai multor segmente ale dreptului privat, atare concepte au fost preluate și integrate armonios în terminologia fiecărui segment. Ele au încetat astfel să aparțină în exclusivitate terminologiei materiei în care s-au format, acum aparțin în egală măsură materiilor unde își extind ramificații instituțiile de care sunt legate. Tocmai de aceea în cuprinsul lucrării de față au fost tratați, pe lângă termenii specifici în exclusivitate dreptului procesual civil, și cei mai utilizați termeni dintre aceia împrumutați din materiile în care normele acestuia primesc, direct sau indirect, vocație de aplicare.

Marea majoritate a conflictelor de interese de factură juridică ce se ivesc între membrii societății sunt circumscrise raporturilor juridice civile la care aceștia participă; și e firesc să fie așa, deoarece o bună parte din coordonatele vieții noastre sunt determinate, sau cel puțin influențate, de normele dreptului civil. De aici nevoia stringentă pentru noi toți de a cunoaște atât conținutul esențial al conceptelor juridice cu care operează aceste norme, cât și al acelor utilizate de normele dreptului procesual

civil. O atare cunoaștere este de natură să ne faciliteze corecta evaluare a legitimității intereselor noastre existente în planul raporturilor juridice la care participăm, vizavi de interesele celorlalți participanți la raporturile respective și, totodată, să ne asigure posibilitatea utilizării eficiente a mijloacelor juridice adecvate pentru afirmarea și protejarea lor.

Domeniul larg de cuprindere a dreptului procesual civil, multitudinea conceptelor ce-i sunt specifice, diversitatea semnificațiilor lor au făcut de multă vreme stringentă problema elaborării unei lucrări științifice care să explice conținutul acestor concepte și să înlesnească marelui public înțelegerea lui. Am dat satisfacție acestei stringențe încă în anul 1983, când, împreună cu profesorii Ioan Leș, Mircea Minea și regretatul Dumitru Radu, am elaborat și publicat la Editura Științifică și Enciclopedică București, prima ediție a Dicționarului de drept procesual civil.

Profundele mutații care s-au produs în viața economică, socială și politică din țara noastră după anul 1989 au determinat la fel de profunde mutații și în legislația României. Multe instituții juridice au primit noi abordări legislative doctrinare și jurisprudențiale. Procedura civilă a fost și ea esențial perfecționată, astfel încât derularea procesului civil să se facă în parametrii corespunzători noilor realități. A reintrat în actualitate justiția arbitrală ca alternativă a justiției statale și, ca urmare, a fost pusă în valoare procedura arbitrală ca parte integrantă a procedurii civile. Pe de altă parte, a fost reglementat contenciosul administrativ și multe din regulile procedurii civile au fost extinse și adaptate specificului acestui domeniu. De asemenea, au fost reglementate, alături de procedurile speciale tradiționale, și noi astfel de proceduri.

În aceste circumstanțe, prima ediție a Dicționarului de drept procesual civil, care a fost și prima lucrare fundamentală de acest gen din doctrina noastră juridică, nu mai corespundea în mare măsură realităților legislative, doctrinare și jurisprudențiale actuale. Se impunea deci revizuirea și adăugirea ei, elaborarea celei de-a doua ediții a acestui dicționar.

Dicționarul de procedură civilă pe care îl oferim acum mediilor juridice aduce o multitudine de noutăți, comparativ cu prima sa ediție, astfel încât el reprezintă practic o nouă carte, o nouă elaborare teoretică fundamentală în domeniu. El sintetizează esențialul din textele de lege în vigoare, din lucrările teoretice mai valoroase ale doctrinei noastre juridice, precum și din soluțiile contributive ale jurisprudenței.

Am conceput și elaborat acest dicționar pentru a fi util, în egală măsură, juriștilor (teoreticieni și practicieni), ca și celorlalte categorii de cititori: celor dintâi el urmează să servească ca instrument de lucru, iar acestora din urmă ca instrument de cunoaștere. Am încercat să-i asigurăm această dublă funcționalitate, redactând articolele pe care le cuprinde, în majoritatea cazurilor, ca micromonografii, împrejurare grație căreia el dobândește, oarecum, caracter de compendiu.

Desigur, majoritatea definițiilor și formulărilor din cuprinsul dicționarului de față aparțin autorilor lui; în intenția de a reda cât mai fidel ceea ce a fost câștigat până în prezent pentru știința dreptului procesual civil din țara noastră, ei au preluat însă și unele definiții și formulări deja consacrate, din lucrările de referință existente în această materie.

Cu aproape un sfert de secol în urmă scriam în prefața primului Dicționar de drept procesual civil: „(...) îl oferim publicului cititor cu convingerea că îi va fi util și, totodată, cu speranța că îi vom putea aduce îmbunătățiri în viitor”.

Încercăm acum o dublă satisfacție: convingerea noastră s-a dovedit a fi realistă, iar speranța exprimată s-a împlinit prin finalizarea Dicționarului de procedură civilă. De altfel, s-a confirmat o dată mai mult, dacă aceasta era necesar, că orice cercetare științifică finalizată reprezintă premisa certă pentru o nouă cercetare științifică. Viața de relație este într-o continuă evoluție care determină evoluții corespunzătoare pe plan legislativ, doctrinar și jurisprudențial. În permanență apar realități juridice noi și se transformă cele preexistente. Este motivul pentru care și Dicționarul de procedură civilă, ediția a doua, va trebui perfecționat mereu. Alături de Editura Hamangiu ne asumăm acest angajament.

Octombrie 2007

Prof. univ. dr. **Mircea N. Costin**